

## המלצות להוראה והערכת תלמידים עולים ותושבים חוזרים במסגרת התחדשות הלמידה במקצועות המח"ר

### רציונל:

התחדשות הלמידה במקצועות המח"ר מהווה הזדמנות ללומדים לרכוש מיומנויות שיאפשרו להם להרחיב את הידע שלהם, לבטא אותו, לגבש את זהותם ולפתח חוסן רגשי.

תלמידים עולים חדשים ותושבים חוזרים מתמודדים עם אתגרים רבים:

- רכישת השפה העברית שהיא בעבורם שפה שנייה מונעת מהם לבטא את הידע שלהם בעברית
- השלמת פערים לימודיים במקצועות הלימוד השונים וחשיפה למקצועות חדשים לגמרי
- התמודדות עם קשיים הנובעים מהמעבר הבין-תרבותי
- התמודדות עם הבדלים בין מערכת החינוך ואופן הלמידה בארצות מוצאם של התלמידים לבין מערכת החינוך ואופן הלמידה בישראל

מכאן נובעת החשיבות להתאים את הלמידה ואת ההערכה ללומד שמגיע ממדינה אחרת ושדובר שפת אם אחרת.

### תפיסה פדגוגית

התאמות בתהליכי הוראה ובתהליכי הערכה מיועדות לעקוף את קשיי השפה באופן שיאפשר לתלמיד לרכוש ידע ולהביא לידי ביטוי את הידע שרכש. הן מבטיחות שוויון הזדמנויות בכך שהם מסייעות לתלמיד להתגבר על קשיי הקליטה וכך להגיע להישגים.

מתן ההתאמות צריך להיות מבוסס על שלושה עקרונות :

-היכרות עם התלמיד : הערכת רמת העברית ביחס לכיתה, איתור חוזקות ותחומי עניין ובדיקת רקע לימודי (יש למשל מקצועות שלא נלמדו בחו"ל או שנלמדו בסדר אחר)  
-סיוע והתאמות באופן מאוזן שמקדם את התלמיד. יש לסייע לתלמיד מבלי לתת לו תחושה שמוותרים לו, מבלי למנוע ממנו השתדלות (למשל פטור ממשימה או צירוף לקבוצה עם תפקיד שולי) כך שלא יאבד את תחושת המסוגלות. הסיוע צריך לקדם את התלמיד בתהליך רכישת השפה, הידע והמיומנויות.  
-גיבוש זהות יהודית-ישראלית. התלמיד צריך לעבור תהליך משמעותי המסייע לו לגבש את זהותו ולחזק את תחושת השייכות לכיתה, לבית הספר, למדינה, ולעם.

לשם כך, אנו מביאים כאן המלצות בדרכי הוראה והערכה במטרה לסייע לתלמיד בהצלחתו במטלות שמציבה את הרפורמה

## 1. בחירת נתיב עבור התלמידים העולים והתושבים החוזרים

א. בשיתוף עם אגף הבחינות, תלמידים עולים ותושבים חוזרים הוגדרו ב 3 רמות לפי היכולת השפתית שלהם :

|                                                    |                                                      |                                  |
|----------------------------------------------------|------------------------------------------------------|----------------------------------|
| ותק בארץ<br>0-2 שנים<br>(רמה ג')                   | ותק בארץ<br>3-6 שנים<br>(רמה ב')                     | ותק בארץ<br>7-9 שנים<br>(רמה א') |
| פערים משמעותיים הן בשפה התקשורתית והן בשפה האקדמית | שליטה בשפה התקשורתית אך פערים משמעותיים בשפה האקדמית | פערים קלים ביחס לרמת הכיתה       |

ב. תלמידים עולים לומדים במסגרת בית ספרית ב 3 אופנים :

-תלמיד יחיד בכיתתו  
-קבוצה קטנה של עולים בכיתה/שכבה  
-כיתת עולים

ברגע בחירת הנתיב עבור התלמידים העולים יש לקחת בחשבון ככל האפשר את ותק התלמיד בארץ, יכולתו השפתית ומסגרת הלמידה בבית הספר

## 2. המלצות בדרכי הוראה

### א. הקניית מיומנויות

בהוראת מקצועות המח"ר משולבת הנחלת מיומנויות על-ידי הצוותים החינוכיים. אנו ממליצים לבדוק אם התלמיד העולה צריך ליווי ברכישת מיומנויות שאולי לא רכשו בארץ מוצאם כגון תכלול מידע, אוריינות דיגיטלית או הנעה עצמית.

### ב. בדרכי הוראה

-מקורות ידע : ממליצים על קשר רציף עם מדריכי עולים לפי תחומי דעת לקבלת מידע אודות מאגרי מידע בשפות שונות או מונגשים חזותית. מומלץ גם לבדוק אם קיימים פערים, אם למשל הלמידה מתבססת על נושאים שהתלמיד העולה לא מכיר בכלל. בהתאם למסלול הנבחר ובמידה וניתנת למורה מסגרת בחירה, ניתן לבחור עבור העולים נושאים המרחיבים את הידע שלהם על החברה הישראלית מזוויות שונות. כתיבה : חשוב לעודד את התלמיד שמתמודד עם קושי בהבעה בכתב ולסייע לו בחיזוק תחושת מסוגלות. המורה יאפשר למשל מספר גדול יותר של טיוטות בהן יינתן משוב והכוונה לתלמיד. ניתן גם לחבר תלמיד עולה עם תלמיד שכתבתו תקינה, תוך הקפדה על עבודה שיתופית. במידה וזה מתאפשר ניתן לאשר לתלמיד לכתוב בשפת אם (נכון לכיתות עולים או לתלמידים המוגדרים ברמה ג')

## 3. המלצות בדרכי הערכה

### א. במבחנים

המשך מתן התאמות בבחינות הפנימיות לפי רמות היבחנות על פי חוזר מנכ"ל : שאלון עולים, הארכת זמן (25%), הקראת שאלון, היבחנות בעל פה (רמה ג') שימוש במילון, התעלמות משגיאות כתיב...

### ב. משימות

אנו ממליצים על חלוקת משימות גדולות ומורכבות למשימות קטנות יותר, עם משובים ובקרה מתמשכים של המורה בלוחות זמנים קבועים.

המורה יאפשר לתלמיד להביע את הידע שרכש בדרכים חלופיות כמו מצגת או היצגים חזותיים שונים כדי לתת במה לחוזקות שלו ולפצות על החסר השפתי.

לגבי המשימות הגנריות והעבודה המסכמת, הנחיות והמלצות יפורסמו בהמשך.